

Crna Gora
Agencija za zaštitu konkurencije

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ
O DODIJELJENOJ DRŽAVNOJ POMOĆI U 2024. GODINI

Podgorica, jun 2025. godine

Sadržaj:

1. UVOD	3
2. METODOLOGIJA	5
2.1. PRAVNI OSNOV	5
2.2. PRIKUPLJANJE PODATAKA	6
2.3. PRIKAZ PODATAKA.....	9
2.4. DEFINICIJE I OBJAŠNJENJA	9
3. DODIJELJENA DRŽAVNA POMOĆ U 2024. GODINI	11
4. IZVJEŠTAJ PO KATEGORIJAMA DRŽAVNIH POMOĆI	12
4.1. HORIZONTALNA DRŽAVNA POMOĆ	15
4.2. SEKTORSKA DRŽAVNA POMOĆ	16
4.3. REGIONALNA DRŽAVNA POMOĆ.....	18
5. NAKNADE ZA USLUGE OD OPŠTEG EKONOMSKOG INTERESA I POMOĆI MALE VRIJEDNOSTI (DE MINIMIS POMOĆI)	19
5.1. NAKNADE ZA USLUGE OD OPŠTEG EKONOMSKOG INTERESA (UOEI)	20
5.2. POMOĆI MALE VRIJEDNOSTI (DE MINIMIS POMOĆI)	21
6. VRSTE (INSTRUMENTI) DODJELE DRŽAVNE POMOĆI	27
6.1. DRŽAVNE GARANCIJE KAO INSTRUMENT POMOĆI	29
7. REZIME	31

1. UVOD

Od stupanja na snagu Odluke Savjeta ministara Evropske unije o Evropskom partnerstvu, napredak Crne Gore u evropskim integracijama se prati, između ostalog, i na osnovu stepena ispunjenja preporuka koje taj dokument sadrži. Jedna od preporuka je i izgradnja transparentnog sistema državne pomoći, kao prvog koraka ka uspostavljanju kontrole u ovoj oblasti.

Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Crne Gore, s druge strane² (u daljem tekstu: SSP), u oktobru mjesecu 2007. godine, odnosno stupanjem na snagu Privremenog sporazuma o trgovini i trgovinskim pitanjima 1. januara 2008. godine, Crna Gora je preuzela obavezu usvajanja pravnog okvira za kontrolu državne pomoći, usklađenog sa pravnom tekovinom Evropske unije (*acquis communautaire*) u ovoj oblasti.

Na ovaj način postavljene su osnove za uspostavljanje prethodne (*ex ante*) i naknadna (*ex post*) kontrole svih novih mjera državne pomoći, kao i usaglašavanje već postojećih mjera sa pravilima koja budu uspostavljena, što će u krajnjem imati pozitivne efekte u kreiranju ekonomske politike, planiranju budžeta i unapređenju politike regionalnog razvoja.

Kontrola državne pomoći uspostavljena je donošenjem Zakona o kontroli državne podrške i pomoći 2007. godine i pratećih podzakonskih akata: Uredba o bližim kriterijumima, namjeni i uslovima dodjele državne podrške i pomoći („Sl. list CG“, br. 13/08), Uredbu o načinu i postupku podnošenja i sadržaju potrebne dokumentacije za prethodnu i naknadnu kontrolu državne podrške i pomoći („Sl. list CG“, br. 13/08) i Pravilnik o sadržaju godišnjeg izvještaja o kontroli državne podrške i pomoći („Sl. list CG“, br. 07/08). U međuvremenu zakonodavni okvir je mijenjan nekoliko puta, a posljednje izmjene, u skladu sa obavezama iz Izvještaja o analitičkom pregledu usklađenosti zakonodavstva za Poglavlje 8. Politika konkurencije o usklađivanju nacionalnog zakonodavstva sa *acquis communautaire*-om iz ove oblasti³, donijele su novi Zakon o kontroli državne pomoći („Sl. list CG“, br. 12/18) (u daljem tekstu: Zakon) i podzakonska akta: Uredba o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći („Sl. list CG“, br. 27/10, 34/11 i 16/14), Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o državnoj pomoći („Sl. list CG“, br. 85/22), Pravilnik o Listi pravila državne pomoći („Sl. list CG“, br. 35/14, 2/15, 38/15, 20/16, 33/20, 38/20 53/20, 98/20, 130/20, 44/21, 107/21, 131/21, 15/22, 52/22, 34/23, 57/23, 115/23, 26/24 i 41/25), Pravilnik o sadržaju godišnjeg izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći („Sl. list CG“, br. 98/20), Pravilniku o načinu podnošenja prijave i obrascu prijave za

² Zakon o ratifikaciji Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane i Republike Crne Gore, s druge strane („Sl. list CG“, br. 7/07).

³http://www.mep.gov.me/rubrike/Pregovori-o-pristupanju-Crne-Gore-Evropskoj-uniji/dokumenti/Izvjestaji_o_analitickom_pregledu_uskladenosti_zak.

državnu pomoć („Sl. list CG“, br. 42/20, 130/20, 107/21, 15/22 i 34/23) i Uputstvo o načinu izračunavanja ekvivalenta subvencije i kamatne stope povraćaja („Sl. list CG“, br. 130/22).

Dodatno, usvojen je i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije („Sl. list CG“, br. 13/18) kojim su nadležnosti kontrole državne pomoći sa Komisije za kontrolu državne pomoći prenijeti u nadležnost Agencije za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: Agencija). Takođe, usvojen je i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije („Sl. list CG“, br. 145/21).

Agencija je između ostalog nadležna da: vrši kontrolu usklađenosti državne pomoći sa zakonom (prethodna kontrola), vrši kontrolu usklađenosti dodjele i korišćenja dodijeljene državne pomoći sa zakonom (naknadna kontrola), prati realizaciju i efekte dodijeljene državne pomoći, nalaže povraćaj nezakonite i neusklađene državne pomoći, prikupija i obrađuje podatke o planiranoj državnoj pomoći, prikupija podatke o korišćenju i efektima dodijeljene državne pomoći, vodi evidencije državnih pomoći, podnosi godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći Vladi Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) i Skupštini Crne Gore, radi upoznavanja, podnosi godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći Evropskoj komisiji, daje mišljenja na zahtjev organa državne uprave, nadležnog organa lokalne samouprave i pravnog lica koje upravlja i raspolaže sredstvima iz javnih prihoda i državnom imovinom u skladu sa zakonom u pripremi propisa i drugih akata kojima se uređuju pitanja u vezi dodjele državne pomoći, kao i u postupku njihovog donošenja, promovise i podstiče unaprijeđenje sistema kontrole državne pomoći, daje mišljenje o primjeni propisa u oblasti zaštite konkurencije i državne pomoći, priprema stručne osnove za izradu zakona i podzakonskih akata iz oblasti zaštite konkurencije i državne pomoći.

Godišnji izvještaj o dodijeljenim državnim pomoćima u 2024. godinu (u daljem tekstu: Izvještaj) sadrži analitički prikaz svih državnih pomoći dodijeljenih u 2024. godini, u skladu sa propisanom metodologijom Evropske unije (u najvećoj mogućoj mjeri) i Pravilnikom o sadržaju godišnjeg izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći („Sl. list CG“, br. 98/20), budući da obaveza izrade prikaza državnih pomoći, odnosno izrada redovnih godišnjih izvještaja o dodijeljenim državnim pomoćima proizilazi iz odredbi SSP-a.

Izvještaj sadrži podatke i informacije o državnim pomoćima dodijeljenim u 2024. godini i izrađen je isključivo na osnovu informacija dobijenih od strane davalaca državne pomoći (davalac državne pomoći je nadležni organ državne uprave, nadležni organ opštine i pravno lice koje upravlja i raspolaže sredstvima javnih prihoda i državnom imovinom u skladu sa zakonom).

Agencija podnosi godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći Vladi i Skupštini Crne Gore, radi upoznavanja, kao i Evropskoj komisiji, koristeći u najvećoj

mogućoj mjeri metodologiju koja se koristi u Evropskoj uniji i njenim državama članicama u pripremanju godišnjeg izvještaja.

Agencija je tokom 2020, 2021. i 2022. godine uvela 4 (četiri) registra državnih pomoći: registar državnih pomoći Covid 19, registar de minimis pomoći, opšti registar državnih pomoći i registar povraćaja državne pomoći, sve u cilju transparentnosti podataka, koji su korisna i pouzdana alatka ne samo za davaoce državne pomoći, već i korisnike, te i za cjelokupnu javnost.

2. METODOLOGIJA

2.1. Pravni osnov

U cilju sprovođenja efikasne kontrole nad dodjelom državne pomoći, Crna Gora je usvojila pravni okvir koji čine sljedeći propisi:

- Zakon;
- Uredba o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći („Sl. list CG“, br. 27/2010, 34/2011 i 16/2014);
- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o državnoj pomoći (“Sl. list CG”, br. 85/22);
- Pravilnik o Listi pravila državne pomoći („Sl. list CG“, br. 35/14, 2/15, 38/15, 20/16, 33/20, 38/20 53/20, 98/20, 130/20, 44/21, 107/21, 131/21, 15/22, 52/22, 34/23, 57/23, 115/23, 26/24 i 41/25);
- Pravilniku o načinu podnošenja prijave i obrascu prijave za državnu pomoć („Sl. list CG“, br. 42/20, 130/20, 107/21, 15/22 i 34/23);
- Pravilnik o sadržaju godišnjeg izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći (“Sl. list CG”, br. 98/20) (u daljem tekstu: Pravilnik); i
- Uputstvo o načinu izračunavanja ekvivalenta subvencije i kamatne stope povraćaja („Sl. list CG“, br. 130/22).

Pravilnikom je izmjenjena metodologija izvještavanja, tako da se sektor poljoprivrede i ribarstva ne iskazuje u godišnjim izvještajima o dodijeljenoj državnoj pomoći, za razliku od prethodnih godina, kada se podrška poljoprivredi i ribarstvu iskazivala, ali samo u ukupnom iznosu.

Dalje, odredba SSP-a, član 73(9) prenijeta je i u nacionalno zakonodavstvo (član 1 stav 2 Zakona), kojom se precizira da se Zakon ne primjenjuje na podsticaje za razvoj poljoprivrede i ribarstva.

Oblast državne pomoći u Evropskoj uniji regulisana je čl. 107-109 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (u daljem tekstu: UFEU). Na osnovu odredbi člana 107 stav 1 UFEU-a i u skladu sa Zakonom i SSP-om, državna pomoć predstavlja svaku pomoć definisana je kao svaka pomoć koju dodijeli država članica ili koja se dodjeljuje putem državnih sredstava u bilo kojem obliku kojim se narušava ili prijeteći da će se narušiti tržišna konkurencija stavljanjem određenih preduzetnika

ili proizvodnje određene robe u povoljniji položaj u mjeri u kojoj to utiče na trgovinu među državama članicama.

Takođe, državnom pomoći se ne smatra naknada dodijeljena privrednim subjektima za obavljanje usluga od opšteg interesa (*Eng. PSO - Public service obligation*) i usluge od opšteg ekonomskog interesa (*Eng. SGEI - services of general economic interest*)⁴, kada su kumulativno ispunjeni određeni kriterijumi, kao ni pomoć male vrijednosti.

U skladu sa navedenim, a shodno odredbama člana 2 st. 1 tačka 7 podtačka b i stav 2 Pravilnika, Izvještaj ne sadrži podatke o pomoći:

- dodijeljenoj domaćinstvima, invalidnim licima, za infrastrukturne projekte (ukoliko je pristup infrastrukturi obezbijeđen za sve potencijalne korisnike pod jednakim uslovima);
- koja ima karakter opštih mjera i dostupna je svim subjektima pod istim uslovima (kvote, javne nabavke, tehnički standardi, opšte mjere poreske politike), i
- dodijeljenoj za potrebe odbrane,
- dodijeljene pomoći u oblasti poljoprivrede i ribarstva.

Državna pomoć za usluge od opšteg ekonomskog interesa i pomoć male vrijednosti (*de minimis*), prikazane su posebno, s obzirom da se iste ne prikazuju kao dio godišnjeg izvještaja, već se za njih vodi posebna evidencija.

2.2. Prikupljanje podataka

Izvještaj sadrži podatke o državnim pomoćima dodijeljenim u 2024. godini, koje su davaoci državnih pomoći objedinili i dostavili Agenciji, koja ih je obradila i prikazala u skladu sa važećom metodologijom.

Agencija je imala u vidu zakonsku obavezu da na osnovu podataka dobijenih od davaoca državne pomoći, sačini godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći u prethodnoj godini i isti dostavi Vladi i Skupštini Crne Gore do kraja drugog kvartala tekuće godine, radi upoznavanja, kao i Evropskoj komisiji, kako je propisano odredbom člana 25a stav 3 Zakona o zaštiti konkurencije („Sl. list CG“, br. 44/12, 13/18 i 145/21). Iz razloga blagovremenog sačinjavanja i utvrđivanja Izvještaja, Agencija nije koristila izvještaj Državne revizorske institucije o reviziji predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu s obzirom da isti nije bio objavljen u vrijeme sačinjavanja i utvrđivanja Izvješta. Takođe, Agencija je imala u vidu da, kako je propisano Zakonom o zaštiti konkurencije, godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći se sačinjava na osnovu podataka dobijenih od davalaca državne pomoći koji

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52012XC0111%2802%29>.

imaju obavezu da predmetne podatke dostave do 15. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Iako Zakonom o zaštiti konkurencije („Sl. list CG“, br. 44/12, 13/18 i 145/21), nije propisana obaveza Agencije da od davalaca državne pomoći traži dostavu podataka o dodijeljenim državnim pomoćima, već da je to dužnost svih davalaca državne pomoći, Agencija je u cilju širenja svijesti o pravilima godišnjeg izvještavanja o dodijeljenoj državnoj pomoći, uputila Obavještenje o obavezi dostavljanja podataka o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2024. godini br. 05-430/25-6/1 od 13.01.2025. godine, koje je uredno dostavljeno svim prepoznatim davaocima, pritom se ne ograničavajući na davaoce državne pomoći na koje je to obavještenje bilo naslovljeno. Takođe, isto obavještenje je objavljeno i na službenoj internet stranici Agencije⁵.

Takođe, Agencija je od Ministarstva finansija zatražila dostavu podatka o ukupnom iznosu javnih rashoda u Crnoj Gori u 2024. godini; podataka o izdatim garancijama u 2024. godini, a naročito o: a) ukupnom iznosu cijena izdatih garancija (naknada koje korisnici plaćaju za izdavanje garancija); i b) iznosu cijena izdatih garancija (naknada koje korisnici plaćaju za izdavanje garancija), pojedinačno za svakog korisnika; kao i izvještaj o otpisu poreskih potraživanja u 2024. godini. Ministarstvo finansija je dostavilo podatke o ukunom iznosu javnih rashoda u 2024. godini, kao i podatke o zaključenim ugovorima o garancijama u 2024. godini i vrijednosti istih, kao i podatke o broju rješenja Poreske uprave o prestanku poreske obaveze usljed zastarelosti sa iznosom ukupnog duga.

Izvještaj sadrži podatke o učešću državne pomoći po zaposlenom u 2022, 2023. i 2024. godini⁶, kao i podatke o učešću državne pomoći po glavi stanovnika u 2022, 2023. i 2024. godini.⁷ Prilikom izrade ranijih godišnjih izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći, u vezi sa podacima o broju stanovnika, broju zaposlenih i bruto domaćem proizvodu, Uprava za statistiku MONSTAT je upućivala Agenciju na svoju službenu internet stranicu, sa koje je Agencija prilikom izrade Izvještaja, pribavila podatke.

Izvještaj sadrži ispravku istorijskih podataka u vezi sa učešćem državne pomoći u bruto domaćem proizvodu (BDP) u Crnoj Gori u 2022. i 2023. godini.⁸ Izvještaj ne sadrži podatke o učešću državne pomoći u BDP-u u Crnoj Gori u 2024. godini, s obzirom da Uprava za statistiku objavljuje ovaj podatak nakon isteka roka za

⁵<https://azzk.me/2025/01/22/obavjestenje-o-obavezi-dostavlja-podataka-o-dodijeljenoj-drzavnoj-pomoci-u-2024-godini/>.

⁶ Dostupno na službenoj internet stranici Uprave za statistiku MONSTAT <https://www.monstat.org/cg/page.php?id=1164&pageid=23>.

⁷ Broj stanovnika, prema procjeni sa početka godine (01.01.2022, 01.01.2023. i 01.01.2024. godine) Dostupno na službenoj internet stranici Uprave za statistiku MONSTAT <https://www.monstat.org/cg/page.php?id=2329&pageid=48>.

⁸ Podaci o BDP-u u Crnoj Gori, dostupni na službenoj internet stranici Uprave za statistiku MONSTAT <https://www.monstat.org/cg/page.php?id=19&pageid=19>.

dostavljanje Izvještaja. Međutim, Agencija će u godišnjem izvještaju o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2025. godini, izvršiti ispravu istorijskih podataka i isti će sadržati podatke o učešću državne pomoći u BDP-u u Crnoj Gori u 2024. godini.

Izvještaj sadrži podatke o učešću državne pomoći u ukupnim javnim rashodima Crne Gore u 2024. godini, pri čemu sadrži i ispravu istorijskih podataka za 2022. i 2023. godinu⁹, jer u tom godinama Ministarstvo finansija na zahtjev Agencije nije dostavilo podatke o javnim rashodima, a Državna revizorske institucije je Izvještaj o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2023. godinu, objavila u oktobru 2024. godine, nakon isteka zakonskog roka dostavljanje godišnjeg izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći Vladi i Skupštini Crne Gore i Evropskoj komisiji.

Agencija posebno konstatuje da, i pored uredno dostavljenog Obavještenja o obavezi dostavljanja podataka o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2024. godini i zahtjeva nadležnim organima i institucijama, evidentiran je izostanak aktivnosti sa nivoa pojedinih davalaca državne pomoći i nadležnih institucija, čime je Agencija ostala uskraćena za podatke i informacije o dodijeljenim državnim pomoćima pojedinim subjektima.

Prilikom dostavljanja podataka o dodijeljenim državnim pomoćima u 2024. godini, Ministarstvo turizma je takođe dostavilo podatke iz kojih proizilazi da su dodijeljena sredstva shodno Programu podsticajnih mjera u oblasti turizma u 2024. godini (Mjera I A - Podrška organizovanju manifestacija/festivala čija ukupna predračunska vrijednost iznosi do 30.000,00 eura; Mjera I B - Podrška organizovanju manifestacija/festivala čija ukupna predračunska vrijednost iznosi od 30.000,00 eura do 150.000,00 eura; i Mjera III - Razvoj održivih turističkih proizvoda i usluga koji obogaćuju turističku ponudu u kulturnom, sportsko-rekreativnom i avanturističkom turizmu), kao i da su dodijeljena sredstva shodno Programu aktivnosti na diverzifikaciji turističkih ponuda¹⁰. Uvidom u dostavljene podatke, s obzirom da u registrima koje Agencija vodi, Ministarstvo turizma nije unijelo podatke u vezi sa dodijeljenim sredstvima shodno Programu podsticajnih mjera u oblasti turizma u 2024. godini, kao ni podaci u vezi sa dodijeljenim sredstvima shodno Podršci aktivnostima na diverzifikaciji turističkih proizvoda, a kako se iz akta Ministarstva turizma ne može utvrditi da li predmetna sredstva predstavljaju državnu pomoć ili pomoć male vrijednosti (*de minimis* pomoć), Agencija je zatražila od Ministarstva turizma da isto precizira u ostavljenom roku¹¹. Kako Ministarstvo turizma nije postupilo u ostavljenom roku, imajući u vidu prednje navedne razloge, a naročito kod činjenice da iz službenih evidencija

⁹ Podaci preuzeti iz Tabele 48: Izdaci budžeta iskazani po ekonomskoj klasifikaciji po godinama, Izvještaja Državne revizorske institucije o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2023. godinu, dostupan na službenoj internet stranici Državne revizorske institucije <https://dri.co.me/revizija-zavrsnog-racuna-budzeta>.

¹⁰ Akt Ministarstva turizma br. 01-430/25-24/2 od 12.02.2025. godine, evidentiran kod Agencije pod br. 05-430/25-6/14 od 12.02.2025. godine.

¹¹ Akt br. 05-430/25-6/48 od 09.05.2025. godine.

Agencije proizilazi da navedeni programi nijesu prijavljeni Agenciji saglasno čl. 10 i 11 Zakona, Agencija će preduzeti radnje saglasno odredbama čl. 19 stav 2 tačka 6 Zakona o zaštiti konkurencije („Sl. list CG“, br. 44/12, 13/18 i 145/21) i člana 20 Zakona, u vezi sa utvrđivanjem postojanja osnovane sumnje da li predmetne mjere predstavljaju državnu pomoć, odnosno da li predstavljaju nezakonitu državnu pomoć.

2.3. Prikaz podataka

Davaoci državne pomoći dostavili su podatke o dodijeljenim državnim pomoćima razvrstane po kategorijama, namjeni i vrstama (instrumentima) dodijele. O tačnosti, sveobuhvatnosti i istinitosti podataka, odgovaraju isključivo davaoci, s obzirom na to da podaci dobijeni od davalaca predstavljaju osnov za izradu Izvještaja.

Saglasno važećoj metodologiji, predmet izvještavanja je državna pomoć dodijeljena u 2024. godini, sa uporednim podacima za prethodne dvije fiskalne godine (2022. i 2023. godina). Komparacije radi, Agencija upućuje na podatke o državnim pomoćima dodijeljenim u zemljama članicama Evropske unije, a koji su sadržani u dokumentu „State Aid Scoreboard 2024“¹².

Dakle, godišnji izvještaj o dodijeljenim državnim pomoćima, sačinjava se i utvrđuje u tekućoj kalendarskoj godini, a sadrži konsolidovane podatke po kategorijama i vrstama (instrumentima) dodijeljene državne pomoći u prethodnoj kalendarskoj godini i poređenje sa 2022. i 2023. godinom (koje prethode izvještajnoj godini).

Podrazumijeva se da Izvještaj obuhvata samo ona javna sredstva koja predstavljaju državnu pomoć u smislu člana 2 Zakona.

2.4. Definicije i objašnjenja

U skladu sa UFEU, državna pomoć definisana je u članu 107 stav 1, i glasi: ako ugovorima nije drugačije predviđeno, svaka pomoć dodijeljena od strane države članice ili iz sredstava države u bilo kojem obliku, koja narušava ili prijeti da naruši konkurenciju dajući prednost određenom privrednom društvu ili proizvodnji određene robe, nespojiva je sa unutrašnjim tržištem, ukoliko utiče na trgovinu između država članica.

Saglasno stavu 2 istog člana, spojiva je s unutrašnjim tržištem:

- a) pomoć socijalne prirode, dodijeljena pojedinačnim potrošačima, pod uslovom da je dodijeljena bez diskriminacije u pogledu porijekla odnosnih proizvoda;

¹² Dostupno na: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/scoreboard_en.

- b) pomoć za otklanjanje štete prouzrokovane prirodnim nepogodama ili drugim vanrednim događajima;
- c) pomoć dodijeljena privredi nekih područja Savezne Republike Njemačke pogođenih podjelom Njemačke, ukoliko je ta pomoć potrebna da bi se nadomjestile ekonomske teškoće prouzrokovane tom podjelom. Pet godina nakon stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona, Savjet može, na predlog Komisije, donijeti odluku o prestanku važenja ove tačke.

U stavu 3 istog člana dati su sljedeći izuzeci od ove opšte zabrane. Može se smatrati spojivim sa unutrašnjim tržištem:

- a) pomoć za unapređenje ekonomskog razvoja područja u kojima je životni standard izuzetno nizak ili je nezaposlenost izuzetno visoka, kao i regiona iz člana 349, s obzirom na njihov strukturni, ekonomski i socijalni položaj;
- b) pomoć za pospješivanje sprovođenja nekog važnog projekta od zajedničkog evropskog interesa ili za otklanjanje ozbiljnog poremećaja u privredi države članice;
- c) pomoć za olakšavanje razvoja određenih privrednih djelatnosti ili određenih privrednih područja, kada takva pomoć ne utiče negativno na uslove trgovanja u obimu koji bi bio suprotan zajedničkom interesu;
- d) pomoć za pospješivanje kulture i očuvanja baštine, kada takva pomoć ne utiče na uslove trgovanja i konkurenciju u Uniji u obimu koji bi bio suprotan zajedničkom interesu;
- e) druge kategorije pomoći koje Savjet može utvrditi odlukom koju donosi na predlog Komisije.

Navedeni izuzeci, za koja se propisuju detaljni uslovi, kriterijumi, intenziteti i načini dodjele pomoći koja neće narušiti konkurenciju u obimu koji je suprotan zajedničkom interesu, razrađeni su kroz akte Evropske komisije (smjernice, saopštenja, odluke, obavještenja) koji su u crnogorsko zakonodavstvo prenešeni ad literam kroz Pravilnik o Listi pravila državne pomoći.

U Zakonu **državna pomoć** je definisana kao:

- 1) finansijska pomoć koja se direktno ili indirektno dodjeljuje iz državnog budžeta, odlukom Vlade, budžeta opštine, odlukom nadležnog organa opštine, uključujući fondove Evropske unije i druge javne fondove;
- 2) pomoć koja se dodjeljuje korisnicima koji obavljaju privrednu djelatnost, čime se dovode u povoljniji položaj u odnosu na druge učesnike na tržištu;
- 3) finansijska pomoć koja se ne pruža privrednim društvima pod istim uslovima, ili se pruža selektivno privrednim društvima na osnovu veličine privrednog društva, mjesta poslovanja ili mjesta registracije, ili je namijenjena jednom privrednom društvu; i
- 4) pomoć koja ugrožava konkurenciju u utiče na trgovinu između Crne Gore i drugih država suprotno potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Državna pomoć može biti dodijeljena kao individualna državna pomoć i na osnovu šeme državne pomoći. **Šema državne pomoći** je akt (zakon, drugi propis, odluka, ugovor ili program) na osnovu kojeg se korisniku neposredno, u skladu sa uslovima određenim aktom, može dodijeliti državna pomoć na određeno ili na neodređeno vrijeme i u određenom ili neodređenom iznosu. **Individualna državna pomoć** je pomoć koja nije zasnovana na šemi državne pomoći i dodjeljuje se određenom korisniku za određeni projekat.

U Crnoj Gori, državna pomoć se dodjeljuje iz državnog i budžete lokalnih samouprava kroz različite vrste (instrumente) koji mogu biti direktni (najčešće subvencije) ili indirektni (npr. fiskalne olakšice, garancije itd.).

U skladu sa Zakonom, **davalac državne pomoći** je nadležni organ državne uprave, nadležni organ opštine i pravno lice koje upravlja i raspolaže sredstvima javnih prihoda i državnom imovinom u skladu sa zakonom.

Korisnik državne pomoći je fizičko ili pravno lice, privredno društvo ili udruženje privrednih društava, koje koristi državnu pomoć u obavljanju privredne djelatnosti.

Privredna djelatnost je aktivnost koja obuhvata ponudu robe ili usluga na tržištu, bez obzira na pravni status i način na koji se subjekt finansira.

Agencija je imala u vidu reorganizaciju ministarstava i organa uprave, naročito onih koji su davaoci državne pomoći, shodno Uredbi o organizaciji i načinu rada Državne uprave („Sl. list CG“, br. 98/23, 102/23 i 113/23, 71/24, 72/24, 90/24, 93/24, 93/24 - ispravka, 104/24, 117/24 i 39/25), koja je prvi put stupila na snagu 31.10.2023. godine. S tim u vezi, pod nazivima ministarstava i organa uprave podrazumijevaju se i njihovi pravni prethodnici, do stupanja na snagu prednje navedene uredbe, kao i njenih izmjena i dopuna, zaljučno sa Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. list CG“, br. 39/25). Takođe, Agencija je imala u vidu da je saglasno članu 79 stav 1 Zakona o Razvojnoj banci Crne Gore („Sl. list CG“, br. 99/24), danom upisa Razvojne banke Crne Gore AD Podgorica u Centralni registar privrednih subjekata prestao sa radom Investiciono - razvojni fond Crne Gore A.D.¹³ S tim u vezi, pod nazivom Razvojna banka Crne Gore AD Podgorica, podrazumijeva se njen pravni prethodnik.

3. DODIJELJENA DRŽAVNA POMOĆ U 2024. GODINI

Ukupan iznos dodijeljene državne pomoći u Crnoj Gori u 2024. godini iznosi **11.846.877,90 eura**.

¹³ Prema članu 79 stav 2 Zakona o Razvojnoj banci Crne Gore („Sl. list CG“, br. 99/24), danom upisa Razvojne banke u Centralni registar privrednih subjekata, Razvojna banka preuzima: sva prava i obaveze Investiciono - razvojnog fonda Crne Gore A.D., zaposlene i imovinu Investiciono - razvojnog fonda Crne Gore A.D.

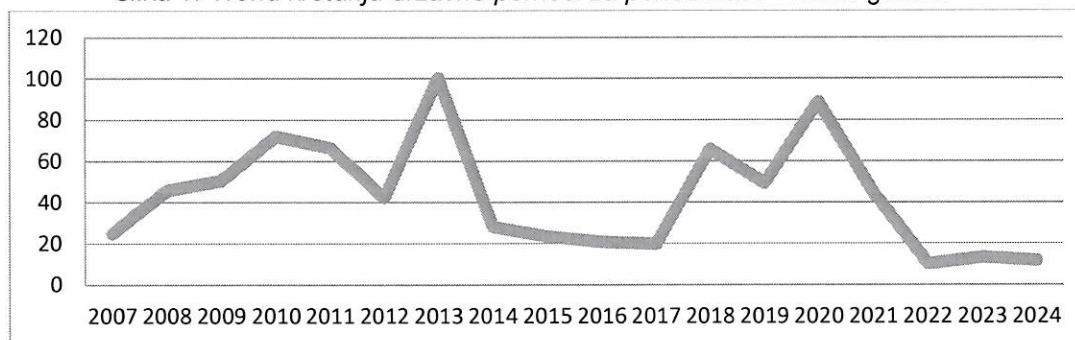
Tabela 1: Ukupna državna pomoć i podsticajne mjere u odnosu na makroekonomske pokazatelje

Indikator	Jedinica mjere	2022	2023	2024
Državna pomoć	miliona eura	10,122	13,186	11,847
Javni rashodi	miliona eura	2.588,16	2.867,54	3.511,32
Učešće državne pomoći u javnim rashodima	%	0,39	0,46	0,34
Zaposleni	broj	223744	244484	257390
Državna pomoć po zaposlenom	euro	45,24	53,94	46,03
Stanovništvo	broj	623804	623378	623680
Državna pomoć po glavi stanovnika	euro	16,23	21,15	19,00

Sagledavajući učešće državne pomoći u BDP-u u Crnoj Gori, u 2022. godini, BDP je iznosio 5.924,02 miliona eura, pa je učešće državne pomoći u BDP-u u toj godini je iznosilo 0,17%. U 2023. godini, BDP je iznosio 6.963,62 miliona eura, a učešće državne pomoći u BDP-u u toj godini je iznosilo 0,19%.

Grafikon koji slijedi pokazuje trend državnih pomoći u Crnoj Gori od 2007. godine (kada je sačinjen prvi godišnji izvještaji o dodijeljenoj državnoj pomoći), do 2024. godine zaključno, pripremljen u najvećoj mogućoj mjeri u skladu sa metodologijom Evropske unije.

Slika 1: Trend kretanja državne pomoći za period 2007 - 2024. godina

Iznosi u milionima eura

4. IZVJEŠTAJ PO KATEGORIJAMA DRŽAVNIH POMOĆI

Državna pomoć se, prema primarnim ciljevima dodjele, dijeli na sljedeće kategorije:

- Horizontalnu državnu pomoć,
- Sektorsku državnu pomoć, i
- Regionalnu državnu pomoć.

Horizontalna državna pomoć je pomoć koja se primjenjuje u svim industrijama. Horizontalne državne pomoći usmjerene su na rješavanje problema koji mogu nastati u bilo kojoj industriji. Dodjeljuju se većem broju korisnika, bez davanja prednosti ranije određenim (poznatim) ekonomskim aktivnostima, privrednim društvima, proizvodima i uslugama i na taj način narušava konkurenciju u manjem obimu nego sektorske pomoći.

Sektorska državna pomoć primjenjuje se na određene industrije, odnosno namijenjena je tačno utvrđenim sektorima i aktivnostima, narušavajući ili prijeteci da naruši konkurenciju na tržištu u većem obimu. Upravo iz razloga selektivnosti kod dodjele ove vrste pomoći, a naročito kada se radi o npr. sektorima čelika, uglja, sintetičkih vlakana i brodogradnje, EU primjenjuje specifična pravila. Ono što je bitno napomenuti za Crnu Goru, neka od ovih pravila su ugrađena u posebne protokole SSP-a.

Regionalna državna pomoć se dodjeljuje sa ciljem podsticanja privrednog razvoja nerazvijenih, odnosno manje razvijenih regiona, prije svega onih u kojima je životni standard izuzetno nizak ili u kojima vlada velika nezaposlenost. Ova kategorija državne pomoći se dodjeljuje privrednim subjektima u regionima gdje se ulaganja smatraju opravdanim zbog postojanja ekonomskih, prirodnih, socijalnih i/ili drugih nedostataka.

Usluge od opšteg ekonomskog interesa (UOEI, eng. Services for General Economic Interest - SGEI) se odnose na tržišne usluge za koje države utvrđuju posebne obaveze pružanja javnih usluga na osnovu kriterijuma opšteg interesa. Usluge od opšteg ekonomskog interesa se razlikuju od redovnih (uobičajenih) usluga jer se smatraju nužnim za građane i moraju se stoga pružati čak i ako nema učesnika na tržištu koji su spremni da ih ponude, odnosno tržište ne nudi dovoljne podsticaje da se pružaju takve usluge. Iz sudske prakse Suda pravde Evropske unije proizlazi da naknada za javne usluge ne predstavlja državnu pomoć u smislu člana 107 stav 1 UFEU-a ako ispunjava određeni broj uslova. Tamo gdje su ti uslovi ispunjeni, član 108 UFEU-a se ne primjenjuje. Kada naknada za javnu uslugu ne ispunjava te uslove, i u mjeri u kojoj su ispunjeni opšti kriterijumi za primjenjivost člana 107 stav 1 UFEU-a, takva naknada predstavlja državnu pomoć i podliježe članovima 106, 107 i 108 UFEU-a.

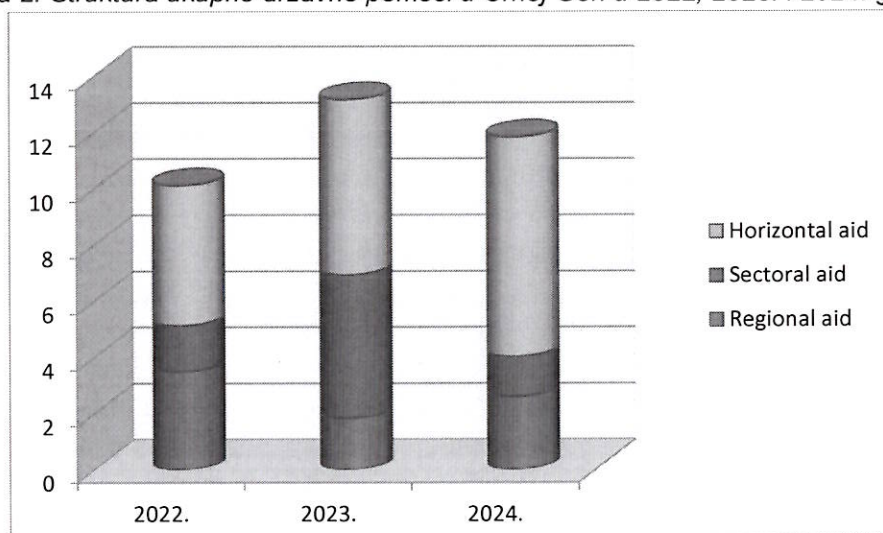
Pomoć male vrijednosti (*de minimis* pomoć) je pomoć dodijeljena pojedinačnom privrednom subjektu, tokom bilo kog perioda od tri fiskalne godine, pod uslovom da ne prelazi 300.000,00 eura. Dodatno, naknada male vrijednosti za pružene usluge od opšteg ekonomskog interesa dozvoljena je u iznosu do 750.000,00 eura i ne podliježe ocjeni Agencije, kao ni *de minimis* pomoć.

Tabela 2: Ukupno dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori u 2022, 2023. i 2024. godini, po kategorijama

KATEGORIJA	2022	Učešće %	2023	Učešće %	2024	Učešće %
1. HORIZONTALNA DRŽAVNA POMOĆ	4,994	49,34	6,245	47,36	7,822	66,02
Obuka	0	0	0	0	0	0
Zapošljavanje	0	0	0	0	0	0
MSP	0	0	0	0	0	0
Sanacija i restrukturiranje	0	0	0	0	0	0
Otklanjanje šteta nastalih usljed prirodnih nepogoda	0	0	0	0	0	0
Zaštita životne sredine	0	0	0	0	0	0
Istraživanje i razvoj	1,935	19,11	2,625	19,90	2,619	22,11
Obnovljivi izvori energije	3,059	30,22	3,620	27,45	5,203	43,92
Ostale pomoći	0	0	0	0	0	0
2. SEKTORSKA DRŽAVNA POMOĆ	1,634	16,14	5,124	38,86	1,431	12,08
Rudarstvo	0	0	0	0	0	0
Čelik	0	0	0	0	0	0
Saobraćaj	0	0	0	0	0	0
Kultura, informisanje i sport	1,634	16,14	3,758	28,50	1,431	12,08
Brodogradnja	0	0	0	0	0	0
Finansijske usluge	0	0	0	0	0	0
Ostali sektori	0	0	1,366	10,36	0	0
3. REGIONALNA DRŽAVNA POMOĆ	3,495	34,52	1,818	13,79	2,594	21,90
UKUPNO	10,122	100,00	13,186	100,00	11,847	100,00

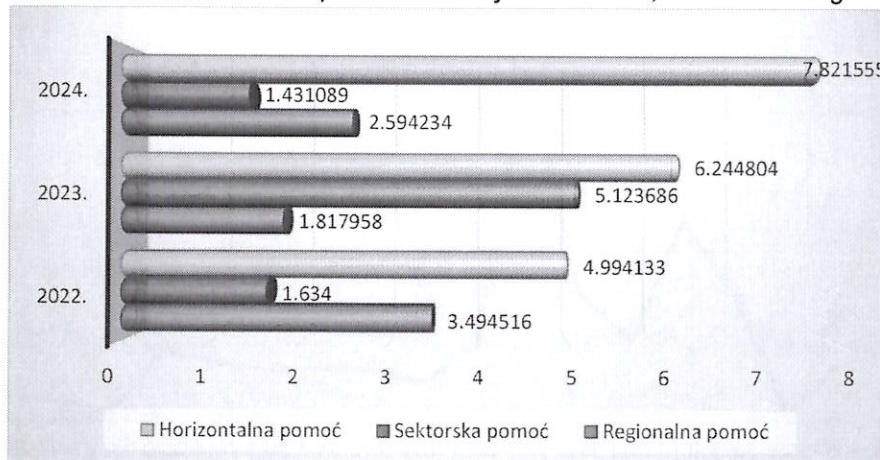
Iznosi u milionima eura

Slika 2: Struktura ukupne državne pomoći u Crnoj Gori u 2022, 2023. i 2024. godini

Iznosi u milionima eurima

Slika 3: Struktura državne pomoći u Crnoj Gori u 2022, 2023. i 2024. godini

Iznosi u milionima eurima

Podaci iskazani u Tabeli 1 i na Slikama 2 i 3 o učešću pojedinih kategorija državne pomoći u ukupnom iznosu dodijeljene državne pomoći u Crnoj Gori, pokazuju da je u 2024. godini, u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći učešće horizontalne pomoći 66,02%, sektorske pomoći 12,08% i regionalne pomoći 21,90%.

4.1. Horizontalna državna pomoć

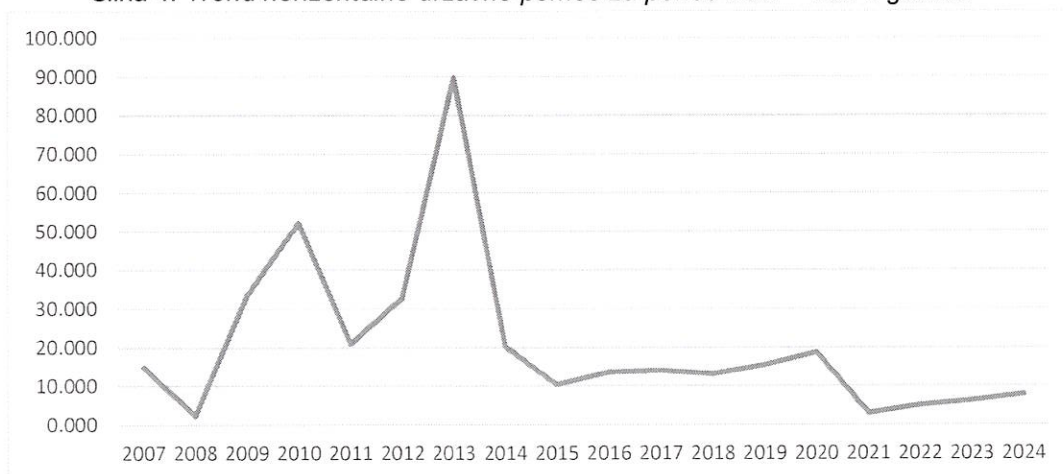
Tabela 3: Horizontalna državna pomoć u Crnoj Gori u 2022, 2023. i 2024. godini

Vrsta horizontalne državne pomoći	2022	2023	2024
Obuka	0	0	0
Zapošljavanje	0	0	0
MSP	0	0	0
Spašavanje i restrukturiranje	0	0	0
Otklanjanje štete nastale usljed prirodnih nepogoda	0	0	0
Zaštita životne sredine	0	0	0
Istraživanje i razvoj	1.934,87	2.624,58	2.618,94
Obnovljivi izvori energije	3.059,26	3.620,22	5.202,61
Ukupno	4.994,13	6.244,80	7.821,55

Iznosi u hiljadama eura

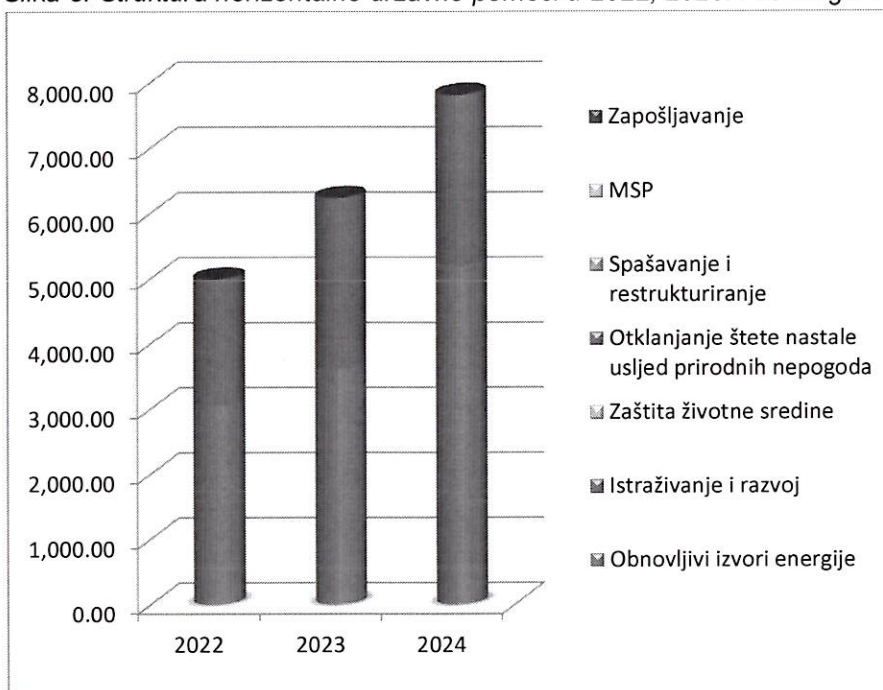
Apsolutni iznos horizontalne državne pomoći je u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu veći je za 20,16%, a u odnosu na 2022. godinu, veći je za 36,15%.

Slika 4: Trend horizontalne državne pomoći za period 2007 - 2024. godina

Iznosi u milionima eura

Slika 5: Struktura horizontalne državne pomoći u 2022, 2023. i 2024. godini

Iznosi u milionima eura

4.2. Sektorska državna pomoć

Tabela 4: Sektorska državna pomoć u Crnoj Gori u 2022, 2023. i 2024. godini

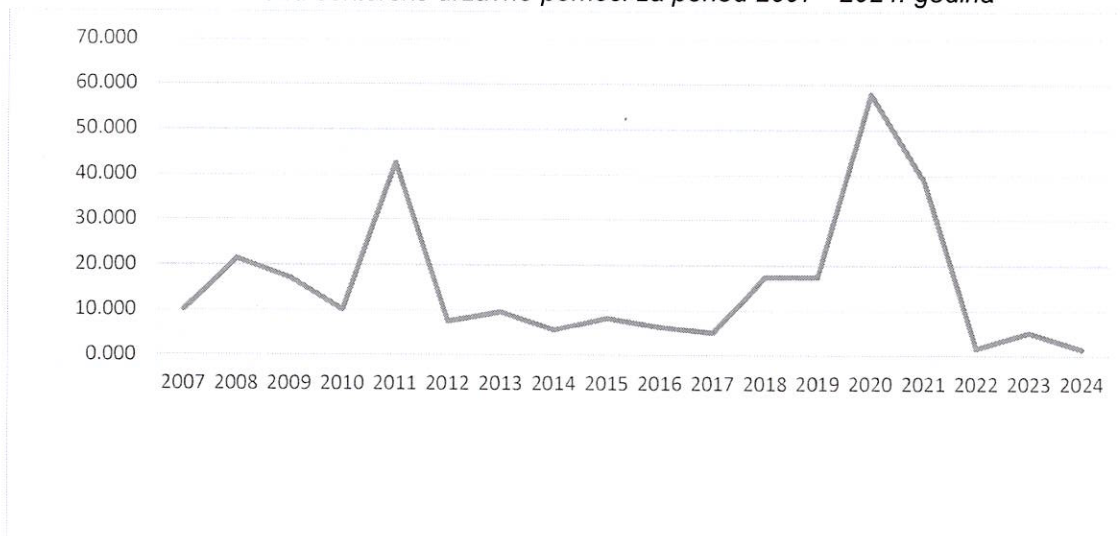
Sektor	2022. god.	2023. god.	2024. god.
Rudarstvo	0	0	0
Čelik	0	0	0
Saobraćaj	0	0	0
Kultura, informisanje i sport	1,634	3,758	1,431
Brodogradnja	0	0	0

Finansijske usluge	0	0	0
Ostali sektori	0	1,366	0
Ukupno	1,634	5,124	1,431

Iznosi u milionima eura

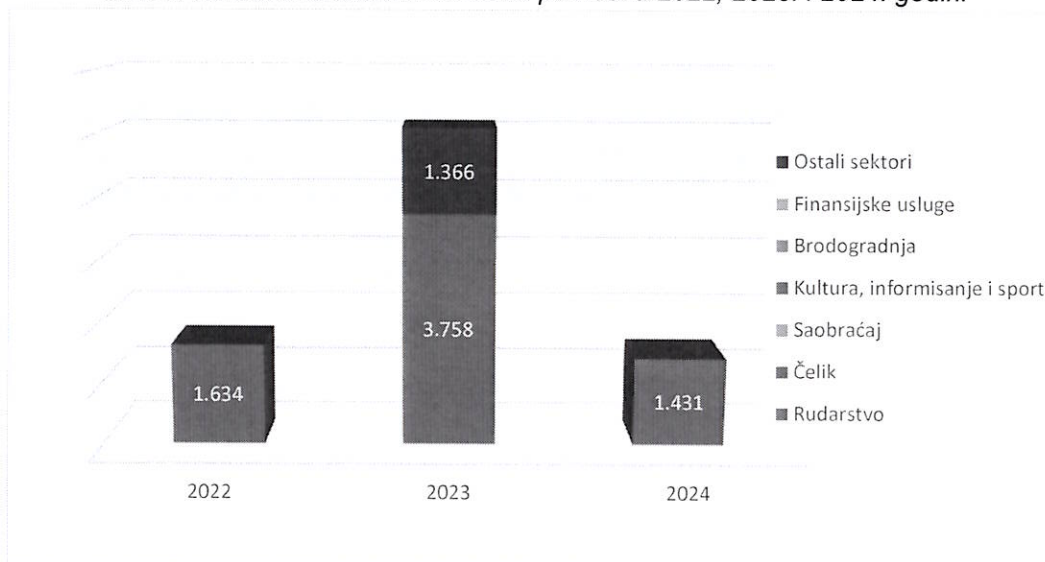
Apsolutni iznos dodijeljene sektorske državne pomoći u 2024. godini je za 258,03% manji u odnosu na 2023. godinu, a za 14,16% manji u odnosu na 2022. godinu.

Slika 6: Trend sektorske državne pomoći za period 2007 - 2024. godina

Iznosi u milionima eura

Slika 7: Struktura sektorske državne pomoći u 2022, 2023. i 2024. godini

Iznosi u milionima eura

4.3. Regionalna državna pomoć

Regionalna državna pomoć se dodjeljuje u cilju podsticanja razvoja manje razvijenih, odnosno nerazvijenih područja - regiona i usmjerena je na ublažavanje strukturnih problema i regionalne neravnomjernosti u razvoju. Ova kategorija državne pomoći podrazumijeva mjere koje podstiču ekonomsku aktivnost, sa ciljem smanjenja ekonomskih, prirodnih, socijalnih i drugih razlika u tim područjima.

U 2024. godini, regionalna pomoć je iznosila 2.594.234,14 eura.

Tabela 5: Regionalna državna pomoć u Crnoj Gori u 2022, 2023. i 2024. godini

Pokazatelj	2022. god	2023. god	2024. god
Regionalna državna pomoć	3,495	1,818	2,594

Iznosi u milionima eura

Apsolutni iznos dodijeljene regionalne državne pomoći u 2024. godini je za 29,92% veći u odnosu na 2023. godinu, a za 34,70% manji u odnosu na 2022. godinu.

Regionalna pomoć u 2024. godini bila je dodjeljivana na sljedeći način:

- Ukupan iznos povučnih sredstava iz kredita KfW za projekat Rekonstrukcije i modernizacije HE Perućica - Faza II u periodu od 01.01.2024. do 31.12.2024. godine, iznosi 908.43,03 eura. Iznos državne pomoći, odnosno ekvivalent subvencije je 1.569.207,1 eura.¹⁴
- Državna pomoć koju je Investiciono-razvojni fond Crne Gore AD Podgorica (čiji je pravni sljedbenik Razvojna banka Crne Gore AD Podgorica, u daljem tekstu: „RBCG“) dodijelio u 2024. godini po osnovu Godišnjeg plana rada za poslovnu 2024. godinu, iznosi ukupno 1.025.027,04 eura. RBCG je prilikom dostavljanja podatak navela da je za period izvještavanja za 2024. godinu primijenila Uputstvo o načinu izračunavanja ekvivalenta subvencije i kamatne stope povraćaja („Sl. list CG“, br. 130/22).¹⁵

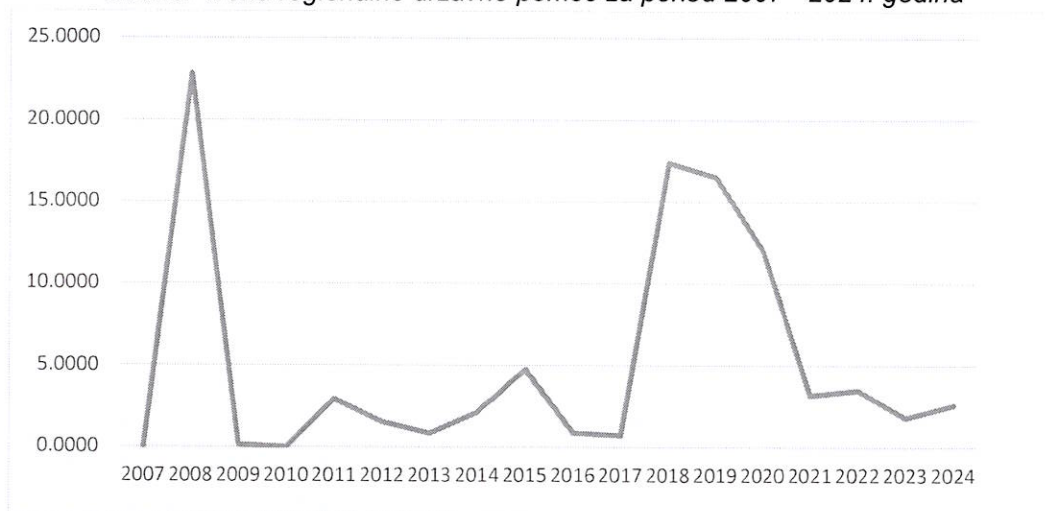
Opština Berane je prilikom dostavljanja podataka o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2024. godini, navela da u biznis zoni „Rudeš“, djelatnost obavljaju tri privredna subjekta u skladu sa Odlukom o proglašenju biznis zone „Rudeš“ („Sl. list CG-

¹⁴ Mišljenjem Agencije od 26. jula 2019. godine, izdavanje državne garancije koja se odnosi na Ugovor o zajmu, čiji će potpisnici biti Njemačka razvojna banka KfW i Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić, za Projekat rekonstrukcije i modernizacije HE Perućica, ocijenjeno je kao uslađeno sa Zaonom. Agencija je istim rješenjem naložila povraćaj državne pomoći u skladu sa odredbama čl. 25 i 26 Zakona.

¹⁵ Rješenjem Agencije br. 01-430/23-663/4 od 11.12.2023. godine, utvrđeno je da je Godišnji plan rada Investiciono razvojnog fonda Crne Gore za poslovnu 2024. godinu, u skladu sa Zakonom.

opštinski propisi“, br. 22/19)¹⁶, međutim Opština Berane nije dostavila podatke o iznosima dodijeljene državne pomoći¹⁷. Agencija će prilikom pribavljanja podataka o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2025. godini, posebno zatražiti podatke od Opštine Berane u vezi sa državnom pomoći dodijeljenoj po osnovu prednje navedene odluke i u 2024. godini, kako bi se izvršila ispravka istorijskih podataka o dodijeljenim državnim pomoćima u 2024. godini.

Slika 8: Trend regionalne državne pomoć za period 2007 - 2024. godina

Iznosi u milionima eura

5. NAKNADE ZA USLUGE OD OPŠTEG EKONOMSKOG INTERESA I POMOĆI MALE VRIJEDNOSTI (*DE MINIMIS* POMOĆI)

Prateći preporuke Evropske komisije u Poglavlju 8, u dijelu koji se odnosi na politiku državne pomoći, u martu 2014. godine Vlada Crne Gore je donijela Uredbu o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći, kojom je stvoren pravni osnov za potpuno usklađivanje crnogorskog zakonodavstva iz oblasti državne pomoći sa pravnom tekovinom Evropske unije. Ova uredba odgovorila je na izazove u procesu pregovaranja u ovoj oblasti na način što je Ministarstvo finansija nadležno da direktno objavljuje prevode pravila o državnoj pomoći koje donose institucije Evropske unije i na taj način u potpunosti uskladi svoje zakonodavstvo sa evropskim.

Pravilnik o Listi pravila državne pomoći sadrži, između ostalog:

- Odluku Komisije od 20. decembra 2011. godine o primjeni člana 106 stav 2 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na državne pomoći u obliku naknada određenim preduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga

¹⁶ Rješenjem Agencije br. 05-62/7 od 26.02.2019. godine je Predlog Odluke o proglašenju Biznis zone „Rudeš“ Opštine Berane, ocijenjen kao usklađena sa Zakonom.

¹⁷ Akt Opštine Berane br. 06-400/25-167/1 od 14.03.2025. godine, evidentiran kod Agencije po br. 05-430/25-6/34 od 18.03.2025. godine.

- od opšteg ekonomskog interesa (C(2011) 9380) (32012D0021, SL L 7, 11. 1. 2012., str. 3. - 10.);
- Okvir Evropske unije za državnu pomoć u obliku naknada za javne usluge (52012XC0111(03), SL C 8, 11.1.2012, str. 15-22);
 - Regulativu Komisije (EU) 2023/2831 od 13. decembra 2023. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na de minimis pomoći ((32023R2831), SL L 2023/2831, 15.12.2023); i
 - Regulativu Komisije (EU) 2023/2832 od 13. decembra 2023. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na de minimis pomoći koje se dodjeljuju privrednim društvima koja pružaju usluge od opšteg ekonomskog interesa ((32023R2832), SL L 2023/2832, 15.12.2023).

5.1. Naknade za usluge od opšteg ekonomskog interesa (UOEI)

Usluge od opšteg ekonomskog interesa (UOEI) su usluge koje organi vlasti koje je država u obavezi da servisira i obuhvataju kako ekonomske, tako i neekonomske aktivnosti, ali su samo ekonomske aktivnosti predmet posebnog EU zakonodavstva koje se odnosi na unutrašnje tržište i konkurenciju. Ekonomija treba da se razvija u opštu korist, a država je dužna da interveniše onda kada tržište nije u mogućnosti da pruži ono što je od ključne važnosti za građane.

Države članice imaju visok stepen diskrecionog prava prilikom definisanja usluga od opšteg ekonomskog interesa. Međutim, države bi trebalo da definišu UOEI na osnovu kriterijuma opšteg interesa za sve građane i pod uslovima koji nijesu obavezno isti kao tržišni.

Da bi povećala pravnu sigurnost, naročito nakon presude u slučaju *Altmark*¹⁸, i da bi smanjila teret prijavljivanja u ovoj oblasti, EK je donijela „paket“ akata za finansiranje UOEI, koji je i Crne Gora u obavezi da primjenjuje.

¹⁸ Kriterijumi iz predmeta *Altmark*: privredno društvo primalac mora zaista da ima obavezu pružanja usluge od opšteg ekonomskog interesa koja mora biti jasno definisana, parametri na osnovu kojih se kompenzacija izračunava moraju se utvrditi unaprijed na objektivni i transparentan način, kompenzacija ne smije preći ono što je potrebno da se pokriju svi troškovi ili dio troškova nastalih u ispunjavanju obaveza pružanja javnih usluga, uzimajući u obzir odgovarajuće primitke i opravdanu dobit i visina potrebne kompenzacije mora se odrediti na osnovu analize troškova koje bi imalo prosječno dobro vođeno privredno društvo adekvatno opremljeno odgovarajućim sredstvima, ukoliko nije izabrano procedurom javnih nabavki.

Tabela 6: Pregled iznosa državnih pomoći dodijeljenih za UOEI u 2024. godini

USLUGE OD OPŠTEG EKONOMSKOG INTERESA (UOEI)			
	Davalac državne pomoći	Korisnik državne pomoći	Iznos državne pomoći
1.	Ministarstvo kulture i medija	Raspodjela sredstava za dnevne, nedjeljne i periodične štampane medije i internetske publikacije ¹⁹	483.328,97
2.	Agencija za audiovizuelne medijske usluge	Podsticanje pluralizma i raznovrsnosti elektronskih medija ²⁰	538.455,28
UKUPNO			1.021.784,25

Iznosi u eurima

5.2. Pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći)

Naime, javno finansiranje koje ispunjava kriterijume iz člana 107 stava 1 UFEU smatra se državnom pomoći, pa se uvijek mora prijaviti Evropskoj komisiji, odnosno Agenciji. Međutim, u skladu s članom 109 UFEU, Savjet EU može odrediti kategorije pomoći koje se izuzimaju od obaveze prijave. Na osnovu Uredbe (EZ) br. 994/98, Savjet je, u skladu s članom 109 UFEU, odlučio da pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) mogu predstavljati kategoriju pomoći koja se ne prijavljuje, ali se prati kumulacija ovih pomoći, kako se ne bi premašio najviši dozvoljeni iznos.

¹⁹ Rješenjem Agencije br. 01-430/24-476/4 od 25.09.2024. godine, utvrđeno je da je Predlog Pravilnika o raspodjeli sredstava podfonda za dnevne, nedjeljne i periodične štampane medije i internetske publikacije, usklađen sa Odlukom Evropske komisije od 20. decembra 2011. godine o primjeni člana 106 stav 2 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na državne pomoći u obliku naknade za pružanje javnih usluga koje se dodjeljuju određenim preduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od ekonomskog interesa - Prilog 2 Pravilnika o Listi pravila državne pomoći.

²⁰ Mišljenjem Agencije br. 01-430/22-862/3 od 29.12.2022. godine, ocijenjeno je da bi primjena Pravilnika o raspodjeli sredstava iz fonda za podsticanje pluralizma i raznovrsnosti medija namijenjenih komercijalnim i neprofitnim elektronskim medijima, predstavljala usklađenu državnu pomoć shodno propisima kojima se regulišu pitanja državne pomoći, pod uslovima bliže opisanim u tom mišljenju, odnosno Odluke Evropske komisije od 20. decembra 2011. godine o primjeni člana 106 stav 2 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na državne pomoći u obliku naknade za pružanje javnih usluga koje se dodjeljuju određenim preduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od ekonomskog interesa - Prilog 2 Pravilnika o Listi pravila državne pomoći.

Stupanjem na snagu Regulative Komisije (EU) 2023/2831 od 13. decembra 2023. godine²¹, ukupan iznos de minimis pomoći koja se jednom privrednom društvu ne smije da prelazi 300.000,00 eura tokom bilo kojeg perioda od tri fiskalne godine. Takođe, stupanjem na snagu Regulative Komisije (EU) 2023/2832 od 13. decembra 2023. godine²², ukupan iznos de minimis pomoći koja se po državi članici dodjeljuje jednom privrednom društvu koje pruža usluge od opšteg ekonomskog interesa ne smije da prelazi 750.000,00 eura tokom bilo kojeg perioda od tri fiskalne godine. Time su se povećale gornje granice de minimis pomoći i de minimis pomoći za usluge od opšteg ekonomskog interesa. Ove gornje granice odražavaju inflaciju koja se pojavila od stupanja na snagu prethodnih regulativa i procjenjena kretanja tokom perioda važenja istih regulativa. Gornje granice su neophodne kako bi se osiguralo da se za svaku obuhvaćenu mjeru može smatrati da ne utiče na trgovinu između država članicama i da ne narušava odnosno ne prijete da će narušiti tržišnu konkurenciju.

De minimis pomoć smatra se dodijeljenom u trenutku kada privredno društvo, u skladu sa odgovarajućim nacionalnim pravnim poretkom, stekne zakonsko pravo na primanje pomoći, nezavisno od datuma isplate *de minimis* pomoći privrednom društvu.

Na osnovu iznijetog, smatra se da pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) dodijeljene jednom privrednom subjektu, u periodu od tri fiskalne godine, koje ne prelaze najviši dozvoljeni iznos, ne ispunjava sve kriterijume iz člana 107 stav 1 UFEU i samim tim ne podliježu postupku prijavljivanja.

Agencija posebno ukazuje da pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) nijesu obuhvaćene ukupnim iznosom dodijeljenih državnih pomoći, pa se samim tim o njima i ne izvještava, već su davaoci dužni da vode evidencije o dodijeljenim *de minimis* pomoćima i prilikom dodijele primjenjuju načelo kumulacije.

²¹ Regulativa Komisije (EU) 2023/2831 od 13. decembra 2023. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na de minimis pomoć (32023R2831), SL L 2023/2831, 15.12.2023), stupila je na snagu 01. januara 2024. godine. Shodno Pravilniku o izmjenama Pravilnika o Listi pravila državne pomoći ("Sl. list CG", br. 26/24), ova regulativa se primjenjuje kao Prilog 7.

²² Regulativa Komisije (EU) 2023/2832 od 13. decembra 2023. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na de minimis pomoć koja se dodjeljuje privrednim društvima koja pružaju usluge od opšteg ekonomskog interesa (32023R2832), SL L 2023/2832, 15.12.2023), stupila je na snagu 01. januara 2024. godine. Shodno Pravilniku o izmjenama Pravilnika o Listi pravila državne pomoći ("Sl. list CG", br. 26/24), ova regulativa se primjenjuje kao Prilog 7E.

Tabela 7: Pregled iznosa de minimis pomoći dodijeljenih u 2024. godini

DE MINIMIS POMOĆI		
1	Ministarstvo ekonomskog razvoja - Program za razvoj i promociju zanatstva za 2024. godinu	200.000,00
2	Ministarstvo ekonomskog razvoja - Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2024. godinu	2.644.787,13
3	Ministarstvo kulture i medija - sufinansiranje projekata i programa od značaja za ostvarenje javnog interesa u oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva u 2024. godini - pozorišna djelatnost	37.278,00
4	Ministarstvo kulture i medija - sufinansiranje projekata i programa od značaja za ostvarenje javnog interesa u oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva u 2024. godini - muzička i muzičko-scenska djelatnost	19.050,00
5	Ministarstvo kulture i medija - sufinansiranje projekata i programa od značaja za ostvarenje javnog interesa u oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva u 2024. godini - likovna umjetnost	13.566,00
6	Ministarstvo kulture i medija - sufinansiranje projekata i programa od značaja za ostvarenje javnog interesa u oblastima književnosti, književno prevođenje i časopisi za kulturu i umjetnost u 2024. godini	85.745,00
7	Ministarstvo kulture i medija - sufinansiranje projekata i programa od značaja za ostvarivanje javnog interesa u oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva u 2024. godini - kulturno-umjetničke manifestacije i festivali	311.825,00
8	Ministarstvo kulture i medija - sufinansiranje projekata i programa od značaja za ostvarenje javnog interesa, razvoj kulture na sjeveru u 2024. godini	30.500,00
9	Ministarstvo kulture i medija - sufinansiranje projekata od značaja za razvoj kreativnih industrija u 2024. godini	299.500,00
10	Ministarstvo kulture i medija - sufinansiranje programa i projekata u oblasti kulture i umjetnosti "Rastimo uz kulturu" u 2024. godini	60.000,00
11	Ministarstvo kulture i medija - sufinansiranje projekata iz Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2024. godinu	20.000,00
12	Ministarstvo kulture i medija - saradnja na realizaciji festivala "Mde in New York Jazz Festival Montenegro" u 2024. godini	50.000,00
13	Ministarstvo kulture i medija - sufinansiranje Međunarodnog festivala KotorArt za 2024. godinu	110.000,00

14	Ministarstvo kulture i medija - sufinansiranje projekta "Izabrana djela (u III toma) Vladimira Vukadinovića"	10.000,00
15	Ministarstvo saobraćaja - pomoć AD "Održavanje željezničkih voznih sredstava"	150.000,00
16	Ministarstvo saobraćaja - pomoć AD "Montecargo"	150.000,00
17	Ministarstvo turizma - pomoć Skijališta Crne Gore DOO	300.000,00
18	Ministarstvo turizma - pomoć TC Durmitor DOO	85.000,00
19	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija - pomoć za razvoj, istraživanje i inovacije	30.942,50
20	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija - pomoć Naučno tehnološki park DOO Podgorica	300.000,00
21	Zavod za zapošljavanje Crne Gore - Podsticaj za samozapošljavanje	552.907,00
22	Zavod za zapošljavanje Crne Gore - Podsticaj za preduzetništvo	79.068,15
23	Zavod za zapošljavanje Crne Gore - Podsticaji za zapošljavanje	68.265,85
24	Zavod za zapošljavanje Crne Gore - Osposobljavanje za samostalan rad	582.531,01
25	Zavod za zapošljavanje Crne Gore - Osposobljavanje za rad kod poslodavca	628.680,55
26	Fond za zaštitu životne sredine - kupovina električnih i hibridnih vozila (kategorije L, M1, M2 i N1)	217.500,00
27	Fond za zaštitu životne sredine - realizacija projekta mjera energetske efikasnosti namijenjene privrednicima i preduzetnicima	34.727,66
28	Razvojna banka Crne Gore AD Podgorica - Godišnji plan rada za 2024. godinu	390.715,41
29	Nacionalna turistička organizacija Crne Gore - Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2024. godinu, Mjera IV A	14.389,00
30	Nacionalna turistička organizacija Crne Gore - Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2024. godinu, Mjera IV B	60.000,00
31	Nacionalna turistička organizacija Crne Gore - Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2024. godinu, Mjera IV C	15.000,00
32	Nacionalna turistička organizacija Crne Gore - Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2024. godinu, Mjera V	50.000,00
33	Fond za inovacije Crne Gore - Podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti	1.289.479,62
34	Fond za inovacije Crne Gore - Inovaciona kultura i edukacija u oblastima pametne specijalizacije	192.491,37
35	Fond za inovacije Crne Gore - Program inovativnog koncepta	16.032,77
36	Fond za inovacije Crne Gore - Kolaborativni grant	444.918,19

37	Opština Bijelo Polje - podrška ženskom preduzetništvu	50.000,00
38	Opština Bijelo Polje - podrška mladim preduzetnicima	50.000,00
39	Opština Bijelo Polje - subvencija troškova dačkih mjesečnih karata prevoza srednjoškolaca	9.943,20
40	Opština Bijelo Polje - subvencija troškova prevoza putnika lokalnog stanovništva	47.676,76
41	Opština Berane - pomoć za održavanje tekuće likvidnosti DOO "Benergo" Berane	123.156,00
42	Opština Berane - podrška omladinskom preduzetništvu	6.000,00
43	Opština Berane - podrška ženskom preduzetništvu	17.000,00
44	Opština Danilovgrad - podrška ženskom preduzetništvu	13.911,64
45	Opština Tivat - podrška ženskom preduzetništvu	49.830,00
46	Opština Bar - podrška preduzetništvu	350.000,00
47	Opština Bar - podrška ženskom preduzetništvu	90.963,00
48	Opština Bar - podrška razvoju zanatstva	30.000,00
49	Opština Kotor - podrška ženskom preduzetništvu	30.000,00
50	Opština Žabljak - podrška mladima u biznisu	4.920,00
51	Opština Žabljak - podrška ženskom preduzetništvu	17.080,00
52	Opština Žabljak - podrška Društvu sa ograničenom odgovornošću "Turistički centar Durmitor" Žabljak	10.000,00
53	Opština Kolašin - raspodjela sredstava nevladinim organizacijama	6.000,00
54	Opština Kolašin - podrška ženskom preduzetništvu	20.000,00
55	Opština Kolašin - podrška mladim preduzetnicima	20.000,00
56	Opština Kolašin - podrška zapošljavanja teško zapošljivih grupa	20.977,28
57	Opština Kolašin - podrška samozapošljavanju i početnicima u biznisu	51.902,31
58	Opština Kolašin - dodjela grantova za ECO LABEL sertifikat	15.200,00
59	Glavni grad Podgorica - podrška ženskom preduzetništvu	70.000,00
60	Glavni grad Podgorica - podrška preduzetništvu	24.000,00
61	Opština Nikšić - podrška ženskom preduzetništvu	37.500,00
62	Opština Tuzi - Fudbalski klub "Malesija"	14.000,00
63	Opština Tuzi - Teakwondo klub "Besa"	7.500,00

64	Opština Tuzi - Fudbalski klub "Tuzi"	7.600,00
65	Opština Tuzi - podrška ženskom preduzetništvu	36.500,00
66	Opština Plužine - pomoć privrednom društvu "Cicmil" d.o.o.	70.200,00
67	Opština Zeta - podrška starim zanatima	1.500,00
68	Opština Zeta - podrška početnicima u biznisu	3.300,00
69	Opština Zeta - podrška ženskom preduzetništvu	12.000,00
UKUPNO		10.418.642,21

Iznosi u eurima

De minimis pomoć navedena u redu 20 tabele 7, predstavlja pomoć male vrijednosti (*de minimis* pomoć) koja se dodjeljuje pravnim licima koji pružaju usluge od opšteg ekonomskog interesa, u smislu Regulative Komisije (EU) 2023/2832 od 13. decembra 2023. godine, koja se u Crnoj Gori primjenjuje kao Prilog 7e Pravilnika o listi pravila državne pomoći).²³

Uvidom u Registar *de minimis* pomoći, zaključuje se da je Opština Pljevlja u 2024. godini dodijelila ukupno 32.300,00 eura *de minimis* pomoći u odnosu na 12 pomoći. Međutim, prilikom dostavljanja podataka o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2024. godini, Opština Pljevlja nije dostavila podatke o navedenim *de minimis* pomoćima, kao ni o tome da li su pomoći dodijeljene na osnovu jedne ili više šema *de minimis* pomoći ili se radi o individualnim *de minimis* pomoćima²⁴. Opreza radi, Agencija iznos *de minimis* pomoći nije uvrstila u ukupan iznos *de minimis* pomoći dodijeljene u 2024. godini, već će prilikom pribavljanja podataka o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2025. godini, posebno zatražiti od Poreske uprave da dostavi podatke o navedenim *de minimis* pomoćima, a kako bi se izvršila ispravka istorijskih podataka (*Eng. Corrections on historical data*) o dodijeljenim *de minimis* pomoćima u 2024. godini, u skladu sa načinom rada Evropske komisije.

Takođe, Poreska uprava je dostavila podatke o iznosima poreskog oslobođenja pravnim licima koji obavljaju djelatnost u nedovoljno razvijenim opštinama, a koji se odnose na 2024. godinu²⁵, kao i podatke o iznosima poreskog oslobođenja novoovnovanih poreskih obveznika-fizičkih lica koja obavljaju djelatnost u

²³ Ukupan iznos *de minimis* pomoći koja se dodjeljuje bilo kojem pravnom licu koji pruža usluge od opšteg ekonomskog interesa ne smije preći 750.000,00 eura tokom bilo kojeg perioda od tri fiskalne godine.

²⁴ Akt Opštine Pljevlja br. 01-018/25-80/2 od 15.05.2025. godine, evidentiran kod Agencije pod br. 05-430/25-6/53 od 20.05.2025. godine.

²⁵ Akt Poreske uprave br. I/01-333/3-25 od 09.05.2025. godine, evidentiran kod Agencije pod br. 05-430/25-6/49 od 14.05.2025. godine.

privredno nedovoljno razvijenim opštinama, za 2024. godinu²⁶. Naime, Poreska uprava je navela da ukupno poresko oslobođenje novoosnovanih pravnih lica koja obavljaju djelatnost u privredno nedovoljno razvijenim opštinama, za 2024. godinu iznosilo 690.935,20 eura, te da je poresko oslobođenje za novoosnovana pravna lica regulisano Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list RCG“, br. 65/01 ... 80/04 i „Sl. list CG“, br. 40/18 ... 88/24), propisanih čl. 31 i 31a. Ukupno poresko oslobođenje novoosnovanih poreskih obveznika-fizičkih lica koja obavljaju djelatnost u privredno nedovoljno razvijenim opštinama, za 2024. godinu, iznosilo je 49.670,15 eura, te je poresko oslobođenje za novoosnovane poreske obveznike-fizička lica regulisano čl. 32, 32a, 32b, 32c i 32d Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica („Sl. list RCG“, br. 65/01 ... 04/07 i „Sl. list CG“, br. 86/09 ... 88/24). Uvidom u prethodne godišnje izvještaje o dodijeljenim državnim pomoćima²⁷, poreska oslobođenja pravnih lica koja obavljaju djelatnost u nedovoljno razvijenim opštinama i poreska oslobođenja novoosnovanih poreskih obveznika-fizičkih lica koja obavljaju djelatnost u nedovoljno razvijenim opštinama, evidentirana su kao *de minimis* pomoći, međutim, prilikom dostavljanja podataka za 2024. godinu, Poreska uprava nije precizirala da li se u konkretnom radi u *de minimis* pomoći, a takođe, uvidom u Registar *de minimis* pomoći, zaključuje se Poreska uprava nije unosila podatke o *de minimis* pomoćima. Iz navedenih razloga, Agencija iznos *de minimis* pomoći nije uvrstila u ukupan iznos *de minimis* pomoći dodijeljene u 2024. godini, već će prilikom pribavljanja podataka o dodijeljenoj državnj pomoći u 2025. godini, posebno zatražiti od Poreske uprave da precizira da li navedena poreska oslobođenja i olakšice predstavljaju *de minimis* pomoći, te ukazati na potrebu unošenja svih podataka o dodijeljenim *de minimis* pomoćima u odgovarajući registar koji Agencija vodi, a kako bi se izvršila ispravka istorijskih podataka o dodijeljenim *de minimis* pomoćima u 2024. godini.

6. VRSTE (INSTRUMENTI) DODJELE DRŽAVNE POMOĆI

Dodijeljena državne pomoći predstavlja korist za primaoca državne pomoći i ta korist se mjeri u odnosu na konkurente kojima ista nije dodijeljena. Krajnja finansijska korist za primaoca u velikoj mjeri zavisi od vrste (instrumenta) dodjele.

Saglasno članu 8 Zakona, državna pomoć može se dodijeliti kao: 1) subvencija ili subvencionisana kamatna stopa na kredite; 2) fiskalna olakšica (porez, doprinos i drugi javni prihodi); 3) garancija države ili opštine; 4) ustupanje dobiti i/ili dividende države ili opštine korisniku državne pomoći; 5) otpis duga prema državi, opštini ili pravnom licu koje upravlja i raspolaže sredstvima javnih prihoda i državnom imovinom; 6) prodaja nepokretne imovine od strane države ili opštine

²⁶ Akt Poreske uprave br. I/01-333/4-25 od 09.06.2025. godine, evidentiran kod Agencije pod br. 05-430/25-6/25 od 12.06.2025. godine.

²⁷ Godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2019. godini; Godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2018. godini; Godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2017. godini; Godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2016. godini; Godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2015. godini; Godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2019. godini.

po cijeni nižoj od tržišne ili kupovina po cijeni višoj od tržišne; 7) korišćenje državne imovine bez naknade ili uz naknadu nižu od tržišne; i 8) druga pomoć u skladu sa zakonom.

Državna pomoć dodijeljena iz javnih sredstava, u zavisnosti od vrste (instrumenta) dodjele, prikazuje se kao stvarni ili potencijalni javni rashod. U 2024. godini državne pomoći u Crnoj Gori su dodjeljivane kao:

- subvencije;
- fiskalne olakšice (otpisi, odlaganja plaćanja poreza i doprinosa);
- zajmovi sa kamatnim stopama nižim od kamatne stope na finansijskom tržištu; i
- garancije.

Primjena metodologije utvrđene Pravilnikom daje pregled vrste (instrumenata) dodjele državne pomoći za 2024. godinu.

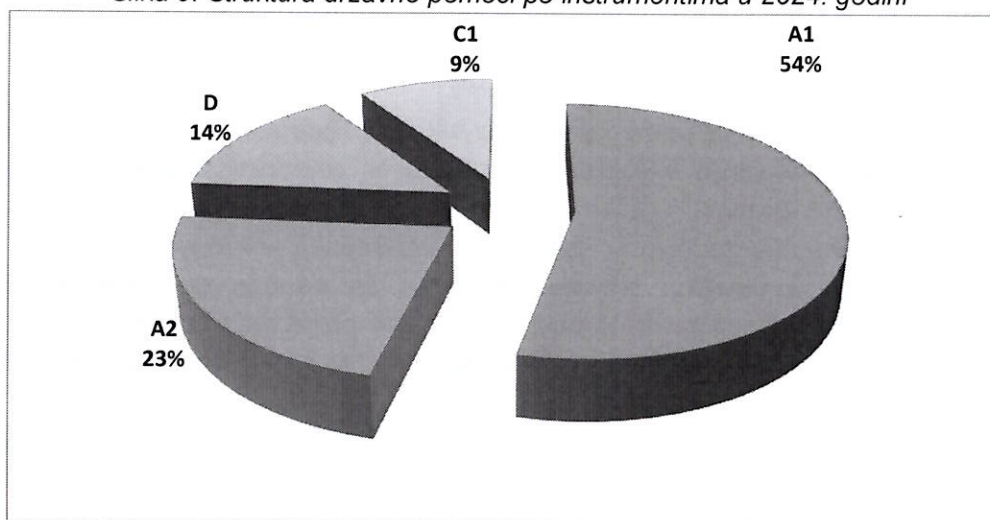
Tabela 8: Ukupno dodijeljena državna pomoć u 2024. godini prema vrstama (instrumentima) dodjele

Kategorija državne pomoći	A1	A2	B1	C1	C2	D	Ukupno
1.Horizontalna državna pomoć	5,374	2,448	0	0	0	0	7,822
Obuka	0	0	0	0	0	0	0
Zapošljavanje	0	0	0	0	0	0	0
MSP	0	0	0	0	0	0	0
Sanacija i restrukturiranje	0	0	0	0	0	0	0
Otklanjanje štete nastalih usljed prirodnih nepogoda	0	0	0	0	0	0	0
Zaštita životne sredine	0	0	0	0	0	0	0
Istraživanje i razvoj	0,171	2,448	0	0	0	0	2,619
Obnovljivi izvori energije	5,203	0	0	0	0	0	5,203
2.Sektorska državna pomoć	1,431	0	0	0	0	0	1,431
Rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0
Čelik	0	0	0	0	0	0	0
Saobraćaj	0	0	0	0	0	0	0

Kultura i informisanje	1,431	0	0	0	0	0	1,431
Brodogradnja	0	0	0	0	0	0	0
Finansijske usluge	0	0	0	0	0	0	0
Ostali sektori	0	0	0	0	0	0	0
3.Regionalna državna pomoć	0	0	0	1,025	0	1,569	2,594
Ukupno	6,805	2,448	0	1,025	0	1,569	11,847

Iznosi u milionima eura

Slika 9: Struktura državne pomoći po instrumentima u 2024. godini

A1 - donacije, subvencije kamata, otpisi dugova i umanjeni iznosi prilikom prinudnih poravnanja;

A2 - poreske olakšice (otpisi, odlaganja plaćanja poreza i doprinosa);

B1 - učešće u udjelu u kapitalu, uključujući konverziju duga u akcijski kapital;

C1 - zajmovi sa kamatnim stopama nižim od kamatne stope na finansijskom tržištu i zajmovi privrednim društvima u poteškoćama;

C2 - ostale pomoći; i

D - garancije.

6.1. Državne garancije kao instrument pomoći

Shodno odredbama Poglavlja 3. Obavještenja Komisije o primjeni čl. 87 i 88 Ugovora o EZ-u na području državnih pomoći u obliku garancija (52008XC0620(02), SL C 155, 20. 6. 2008., str. 10. - 22.), koje se u Crnoj Gori primjenjuje kao Prilog 5 Pravilnika o Listi pravila državne pomoći, propisani su uslovi koji bi bili prihvatljivi privatnom subjektu pod uobičajenim uslovima tržišne ekonomije, odnosno uslovi pod kojima Evropska komisija smatra da garancija (pojedinačna ili šema garancije) ne predstavlja državnu pomoć. Evropska komisija je ukazala da neispunjavanje nekog od uslova navedenih u tač. 3.2. do

3.5. ne znači da se takva garancija ili šema garancija automatski smatra državnom pomoći. Ako postoji sumnja predstavlja li garancija ili šema garancija državnu pomoć, to je potrebno prijaviti Evropskoj komisiji, odnosno Agenciji u Crnoj Gori.

Kada pojedinačna garancija ili šema garancija nije u skladu sa načelom tržišnog ulagača, smatra se da ona predstavlja državnu pomoć. Prema tome, element državne pomoći treba da se kvantifikuje kako bi se provjerilo može li pomoć biti u skladu sa određenim izuzecima za državne pomoći. Načelno, elementom državne pomoći smatra se razlika između prikladne tržišne cijene garancije date pojedinačno ili kroz šemu, i stvarne cijene plaćene za tu mjeru. S tim u vezi, Poglavlje 4. prednje pomenutog obavještenja propisuje sistem ocjenjivanja i računajna elementa državne pomoći u garancijama.

Prema tački 5.2. prednje pomenutog obavještenja, Evropska komisija (u Crnoj Gori Agencija) ispituje da li je pomoć u skladu sa zajedničkim tržištem ili ne, primjenjujući ista pravila koja se primjenjuju na pomoći u drugim oblicima. Konkretno kriterijume za ocjenu usklađenosti Evropska komisija je pojasnila i iscrpno opisala u okviru i smjernicama koje se odnose na horizontalne, regionalne i sektorske pomoći. U postupku ocjene posebno se uzimaju u obzir intenzitet pomoći, karakteristike korisnika i ciljevi koji se kroz pomoć žele ostvariti.

S obzirom na dostupne podatke u vrijeme sačinjavanja Izvještaja, imajući u vidu do kraja roka do kojeg Agencija mora da sačini Izvještaj, Državna revizorska institucija nije sačinila Izvještaj o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu, Agencija nije bila u saznanju o podatku o iznosu ukupno izdatih garancija, kao ni o iznosu aktiviranih garancija. Međutim, na osnovu podataka dostavljenih od strane davalaca državne pomoći, **iznos garancije sa elementom pomoći (ekvivalent subvencije) u 2024. godini iznosu 1,567 miliona eura.**

Ministarstvo finansija je obavijestilo Agenciju da je tokom 2024. godine, zaključilo tri ugovora o garanciji, ukupne vrijednosti 60,40 miliona eura, i to:

- Ugovor o garanciji za kreditni aranžman između Željezničkog prevoza Crne Gore A.D. Podgorica (ŽPCG) i Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), za Projekat finansiranja nabavke novih vozova koji bi se koristili u lokalnom prevozu putnika. Ugovorena vrijednost kredita iznosi 30 miliona eura, a garancija je izdata na ukupne iznos kredita.²⁸ ŽPCG do

²⁸ Mišljenjem Agencije br. 01-430/23-683/3 od 28.12.2023. godine, ocijenjeno je da izdavanje državnih garancija za kreditni aranžman između Željezničkog prevoza Crne Gore AD Podgorica i EBRD, za potrebe nabavke novih elektromotornih vozova u iznosu od 30.000,000 eura, isključuje prisustvo državne pomoći, pod uslovima iz tačke 3.2. Obavještenja Komisije o primjeni člana 87 i 88 Ugovora o Evropskoj zajednici na području državnih pomoći u obliku garancija (2008/C 155/02), koje se u Crnoj Gori primenjuje kao Prilog 5 Pravilnika o listi pravila državne pomoći, jer se na taj način omogućava obavljanje usluga od opšteg ekonomskog interesa, bliže opisanim u tom mišljenju.

dana sačinjavanja izvještaja od strane Ministarstva finansija (14.05.2025. godine), nije izvršio obavezu po osnovu naknade za rizik, koja iznosi 150.000,00 eura.

- Ugovor o garanciji za kreditni aranžman između Montecargo AD Podgorica i Crnogorske komercijalne banke a.d. Podgorica, za Projekat finansiranja investicionih popravki voznih sredstava (lokomotiva i vagona). Riječ je o kreditu u vrijednosti od 3 miliona eura, za koji je izdata državna garancija na 80% iznosa kreditnog zaduženja, odnosno 2,4 miliona eura.²⁹ Montecargo AD Podgorica je uplatio naknadu za rizik u vrijednosti od 12.000,00 eura.
- Ugovor o garanciji za kreditni aranžman između Crnogorskog elekroprenosnog sistema AD Podgorica (CGES) i EBRD, a za potrebe finansiranja izgradnje 400/110 kV TS Brezna. Ugovorena vrijednost kredita je 28 miliona eura, a garancija je izdata na ukupni iznos kredita.³⁰ CGES je uplatio naknadu za rizik u vrijednosti od 140.000,00 eura.

7. REZIME

U izradi Izvještaja korišćena je, u najvećoj mogućoj mjeri, metodologija koja je propisana od strane Evropske komisije, u oblasti izvještavanja o dodijeljenoj državnoj pomoći.

U skladu sa odredbama člana 25a Zakona o zaštiti konkurencije, davaoci državne pomoći dužni su da Agenciji do 15. marta tekuće za prethodnu godinu dostave podatke o dodijeljenim državnim pomoćima. Na osnovu predmetnih podataka, Agencija sačinjava godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći u prethodnoj godini, koji dostavlja Vladi i Skupštini Crne Gore do kraja drugog kvartala tekuće godine, radi upoznavanja. Dodatno, Agencija dostavlja godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći i Evropskoj komisiji, a u skladu sa obavezama preuzetim SSP-om.

Agencija je imala u vidu zakonsku obavezu da na osnovu podataka dobijenih od davaoca državne pomoći, sačini godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći u prethodnoj godini i isti dostavi Vladi i Skupštini Crne Gore do kraja drugog kvartala tekuće godine, radi upoznavanja, kao i Evropskoj komisiji, kako je

²⁹ Mišljenjem Agencije br. 01-430/23-301/4 od 30.05.2023. godine, ocijenjeno je da izdavanje državne garancije u iznosu od 80% od 3.000.000,00 eura za kreditni aranžman Montecargo AD isključuje prisutnost državne pomoći pod uslovima iz tačke 3.2 Obavještenja Komisije o primjeni člana 87 i 88 Ugovora o Evropskoj zajednici na području državnih pomoći u obliku garancija, koje se u Crnoj Gori primjenjuje kao Prilog 5 Pravilnika o listi pravila državne pomoći, opisanim u tom mišljenju.

³⁰ Rješenjem Agencije br. 01-430/24-292/3 od 04.06.2024. godine, ocijenjeno je da izdavanje državne garancije u iznosu od 28.000.000,00 eura koja je predviđena Nacrtom Ugovora o kreditu između Crnogorskog elekroprenosnog sistema AD Podgorica i Evropske banke za obnovu i razvoj, a u cilju finansiranja izgradnje trafostanice 400/110 kV TS Brezna, ne predstavlja državnu pomoć shodno stavu 375 Smjernica o državnoj pomoći za klimu, zaštitu životne sredine i energiju (2022/C 80/01) koje se u Crnoj Gori primjenjuju kao Prilog 2C Pravilnika o listi pravila državne pomoći.

propisano odredbom člana 25a stav 3 Zakona o zaštiti konkurencije („Sl. list CG“, br. 44/12, 13/18 i 145/21). Iz razloga blagovremenog sačinjavanja i utvrđivanja Izvještaja, Agencija nije koristila Izvještaj Državne revizorske institucije o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu, s obzirom da isti nije bio objavljen u vrijeme sačinjavanja i utvrđivanja Izvještaja. Takođe, Agencija je imala u vidu da, kako je propisano Zakonom o zaštiti konkurencije, godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći se sačinjava na osnovu podataka dobijenih od davalaca državne pomoći koji imaju obavezi da predmetne podatke dostave do 15. marta tekuće godine za prethodnu godinu. Svakako je prepoznata potreba za intenzivnim promovisanjem i podizanjem svijesti davalaca, korisnika, ali i cjelokupne javnosti na temu kontrole državne pomoći i zaštite konkurencije generalno. I pored uredno dostavljenog Obavještenja o obavezi dostavljanja podataka o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2024. godini i zahtjeva nadležnim organima i institucijama, evidentiran je izostanak aktivnosti sa nivoa pojedinih davalaca državne pomoći i nadležnih institucija, čime je Agencija ostala uskraćena za podatke i informacije o dodijeljenim državnim pomoćima pojedinim subjektima.

Prema raspoloživim informacijama koje su dostavljene Agenciji, u momentu sačinjavanja Izvještaja, u 2024. godini je dodijeljena državna pomoć u ukupnom iznosu od 11.846.877,90 eura, što u odnosu na ukupno dodijeljenu državnu pomoć u 2023. godini, koja je iznosila 13.186.444,60 eura, predstavlja smanjenje od 11,31%, a u odnosu na državnu pomoć dodijeljenu u 2022. godini, koja je iznosila 10.122.323,51 eura, predstavlja povećanje od 14,56%.

Shodno Pravilniku, sektor poljoprivrede i sektor ribarstva se ne iskazuju u godišnjem izvještaju o dodijeljenoj državnoj pomoći. Agencija posebno napominje odredbe SSP-a, član 73 (9), koji je prenešen i u nacionalno zakonodavstvo, član 1 stav 2 Zakona, kojim je propisano da se ovaj zakon ne primjenjuje na podsticaje za razvoj poljoprivrede i ribarstva. Ovi podsticaji će biti regulisani posebnom regulativom koja se odnosi na državnu pomoć u ovim sektorima, u skladu sa EU pravilima.

Horizontalne pomoći u 2024. godini dodijeljene su u 66,02% od ukupno dodijeljene državne pomoći.

Od ukupno dodijeljene državne pomoći u 2024. godini, 12,08% je dodijeljeno kroz sektorske pomoći.

U 2024. godini, dodijeljeno je državnih pomoći za regionalni razvoj u 21,90% od ukupno dodijeljene državne pomoći.

De minimis pomoć je u 2024. godini dodijeljena u ukupnom iznosu od 10.418.642,21 eura.

U Izvještaju, a prema podacima dostavljenih od strane davalaca državne pomoći, nijesu evidentirane pomoći za spašavanje i restrukturiranje, koje predstavljaju vrstu pomoći koja u najvećoj mjeri narušava ili prijeti da naruši konkurenciju na tržištu, odnosno koja je najmanje poželjna pomoć.

Agencija naročito ukazuje na neophodnost da svi davaoci državne pomoći blagovremeno i redovno unose podatke o dodijeljenim državnim pomoćima i *de minimis* pomoćima u odgovarajuće registre, kako bi se ostvarila puna transparentnost dodjele državne pomoći i *de minimis* pomoći u Crnoj Gori.

Evropska komisija prilikom godišnjeg izvještavanja vrši ispravke istorijskih podataka o dodijeljenim državnim pomoćima (*Eng. Corrections on historical data*) kako bi se obuhvatile neusklađene pomoći koje su naknadno utvrđene, te podaci o iznosima državne pomoći za koje se, nakon ispitnog postupka Evropske komisije (*ex post* kontrola), utvrdi da predstavljaju neusklađenu pomoć budu naknadno iskazani u godini dodijele te pomoći. Dakle, kada Evropska komisija donese odluku o mjeri državne pomoći koja nije prijavljena, iznos državne pomoći u pitanju se pripisuje godini/godinama u kojima je dodijeljena. Kako je navedeno u Izvještaju, Agencija će prilikom pribavljanja podataka o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2025. godini, tražiti podatke od Ministarstva turizma, Poreske uprave, Opštine Berane i Opštine Pljevlja, naročito i za državne pomoći i *de minimis* pomoći dodijeljene u 2024. godini, te izvršiti ispravke istorijskih podataka u narednom godišnjem izvještaju o dodijeljenoj državnoj pomoći. Dodatno, imajući u vidu ispitne postupke zbog sumnje u zakonitost državne pomoći, a koji su u toku, u zavisnosti od ishoda tih postupaka, Agencija će takođe izvršiti ispravku istorijskih podataka.